

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Велка Александрова Попова,

преподавател в Катедрата по български език при Факултета по хуманитарни науки на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“

Член на научното жури, определено със Заповед № Р-109-121/23.02.2018 на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, специалност „Български език“ (Български език като чужд) за Катедрата по славянски езици и комуникация към Департамента по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт, Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, обявен в ДВ, бр. 96 от 01.12.2017 г.

Ст. преп. д-р Албена Недкова Добрева е единственият кандидат за конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1. Филология (Български език като чужд), обявен от Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна в ДВ, бр. 96 от 01. 12. 2017 г. Представените документи съответстват напълно на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Правилника за неговото приложение, както и на Правилника за развитие на академичния състав на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Албена Добрева започва работа в Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна през 2008 г., като първоначално е преподавател, а от 2011 г. и старши преподавател по *български език като чужд и за медицински цели*. Преди това от 2001 г. до 2007 г. е работила като учител по български език и литература в различни училища на Варна и Варненска област, а през 2007/2008 г. тя е преподавател по български език като чужд в подготвителен курс в Икономически университет – Варна.

През 2000 г. д-р Албена Добрева завършва специалността „Българска филология“ във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. През 2014 г. тя получава докторска степен по специалност: „2.1. Филология (Български език)“ с дисертация на тема *„Умението говорене като продуктивен компонент на комуникативната компетентност по български език като чужд за общи и академични цели (върху материал от Европейската изпитна система за езикови сертификати ECL)“*.

Д-р Албена Добрева е автор на 43 публикации (от които 15 самостоятелни), а именно: една самостоятелна монография, 6 учебника и 29 статии и доклади. Към научните ѝ активности трябва да се добави и участието ѝ в четири мащабни изследователски проекта (един национален и три международни проекта), в един от които тя е ментор, а в останалите три – експерт. Тези факти сами по себе си представят кандидатката като сериозен и работоспособен изследовател. Резултатите от своите изследвания д-р Албена Добрева апробира на солидни международни форуми. Тя участва с доклади в 31 национални и международни форума, което свидетелства за една отлична активност и комуникативност в динамичния процес на обмен на идеи между съвременните учени.

Преподавателската дейност на д-р Албена Добрева е много тясно обвързана с изследователските ѝ търсения и научните ѝ интереси в областта на приложната лингвистика и методиката на чуждоезиковото обучение (и в частност българския език като чужд). Във Факултета Медицина и в Медицинския колеж към МУ – Варна тя преподава дисциплини като: *Български език като чужд*, *Български език за медицински цели – предклиника*, *Български език за медицинска комуникация – клиника*, *Увод в медицинската терминология*, *Български език за медицинска комуникация – клиника*, *Комуникативни умения*, *Съвременен български език*, *Езикова практика по български език като чужд*. Същевременно д-р Добрева активно се включва дейностите на Европейския езиков център за тестова проверка и оценка на езиковата компетентност по български език като чужд към Европейския езиков консорциум за сертифициране на постиженията по съвременни европейски езици. В качеството си на координатор на Националния център за България и организатор на изпитните сесии (два пъти годишно) тя участва в изработването, събирането и оформянето на тестовите варианти по български език, превежда писмените задачи от английски на български език, провежда изпити, проверява и оценява изпитните материали от други европейски центрове и въвежда резултатите онлайн.

Научните трудове на д-р Добрева във връзка с обявения конкурс обхващат следните основни направления: *устната комуникация в медицинската практика*, *обучението по българския като чужд и български за медицински цели*.

В трудовете *I.2*, *II.1*, *II.5*, *II.7*, *II.8*, *II.9*, *II.25*, *II.26*, *II.28*, *II.29* детайлно са представени и систематизирани различните *аспекти на устната комуникация в медицинската практика* на висшия и средния болничен персонал на базата на теоретико-приложни проучвания в рамките както на клиничната специализирана медицинска помощ, така и на общуването на здравните работници по медиите. За първи път е анализирано не само речевото поведение при говоренето на здравни теми на български език, но е обърнато внимание и на невербалните аспекти на езика на тялото (поглед, вежди, очи, мимики, ориентация на тялото, поза, положение на устни и др.) при говоренето на специалистите за здраве. В посочените от авторката добри практики са заложени конкретни препоръки за подобряване и усъвършенстване на професионалната комуникация между лекари и пациенти на различна възраст. Така те определено биха били полезни и за процеса на оптимизиране на професионалната комуникация при различни дейности в диагностиката, лечението и профилактиката в България.

Сред тези приноси в областта на *устната комуникация в медицинската практика* като най-значима се откроява предложената за хабилитационен труд монография *Как*

говорим за здраве, публикувана през 2018 г. Достойнствата на този труд се изразяват в значимостта и актуалността на разглежданата проблематика, в стройната структура на текста, в добрия научен стил на изложението, в полезността на резултатите за практиката на всички специалисти в сферата на медицината. Бих искала да изтъкна като положителна страна на разработката на Албена Добрева факта, че валидизирането на теоретичните прогнози е направено на базата на богат и разнообразен емпиричен материал, което е гаранция за обективност и надеждност на резултатите. Мащабността на проучвателската работа на д-р Добрева е впечатляваща: около **150 анкети**, в които са кодирани интересите на различни поколения към здравните теми; наблюдение на проявите на особеностите на устната медицинска комуникация в **200 автентични записа на професионални диалози и монолози между медицински специалисти и пациенти, в 100 телевизионни предавания и в 50 разговора на здравни теми в 50 български семейства**. Тази богата емпирична база, на която се опира изследването, не просто гарантира достоверността и значимостта на изводите и обобщенията, а и дава възможност на авторката да пресъздаде една обективна панорамна картина на устната медицинска комуникация в съвременна България. При това Албена Добрева не подхожда към регистрираните факти и явления по пътя на механистичното описание, а предпочита да ги анализира в комуникативно-прагматична перспектива.

Впечатлява също така широтата на библиографската информираност на д-р Добрева, както и доброто познаване на трудовете, посветени на различни аспекти на говоренето за здраве, което се оказва във фокуса и на нейното проучване. В този контекст обаче опитният читател веднага идентифицира коментиранията монография като нов оригинален принос в българската лингвистика, както и отличните качества на Албена Добрева като изследовател, а именно извънредна добросъвестност, всеотдайност и прозорливост. Нейните оптимални умения да наблюдава, анализира, обобщава, както и да строи модели на речевото поведение с оглед на различни социолингвистични фактори, определено биха могли да се интерпретират като значими теоретични постижения. По отношение на теоретичната база на изследването обаче бих си позволила да препоръчам разширяването на изследователската перспектива, което би могло да стане в посока на включването на контекста на съвременната мултимодална парадигма на лингвистичната персонология. Във връзка с това бих насочила вниманието на д-р Добрева към един нов полезен принос в българската лингвистика, а именно монографията на проф. Димитър Попов „Лингвистична персонология по говора“ (2016). Там се предлага добра методологична платформа за проучване и на паралингвистичните и екстралингвистичните параметри на устната комуникация, които попадат във фокуса на изследователския интерес в коментирания хабилитационен труд на Албена Добрева. Това би дало възможност на авторката в бъдещи проучвания да прецизира значението, с което са натоварени термините паралингвистични и екстралингвистични елементи на комуникацията в светлината на детайлния модел на семиозиса на прозодията, разработен от Д. Попов в посочения труд.

Други приноси на монографията *Как говорим за здраве* са полезността и приложимостта на изведените от нейната авторка **добри практики**, които биха могли да залегнат в основата на процеса на оптимизация и усъвършенстване на комуникацията

между лекари и пациенти; както **и комуникативни стратегии и тактики за печелене на доверието на пациента**, екстраполирани в подбора на лексика, модулацията на гласа, избора на специфична интонация, съобразени с особеностите на типа пациент, вкл. родителя на пациента дете.

Друга част от трудовете (I.7, I.8, II.2, II.19, II.22, II.24, II.33) на д-р Добрева със съществен принос са изследванията на важни и значими теоретико-приложни аспекти на *българския език като чужд за медицински цели*. Изградена е цялостна научнообоснована теория за езикова подготовка и усъвършенстване на уменията говорене на български език в професионалната комуникация **лекар – пациент**, която съответства на съвременните тенденции в чуждоезиковото обучение за специални цели. Като особено полезни бих определила създадените и апробирани академични комуникативни задачи с медицински характер, в които са заложили актуалните стандарти за съвременно чуждоезиково обучение за специални цели.

Цяла поредица трудове на д-р Добрева (I.1, I.3, II.4, II.10, II.11, II.13, II.15, II.16, II.17, II.18, II.20, II.21, II.23, II.32, II.34, II.35) са посветени на изследването на комуникативните потребности на студентите в англоезичната програма за обучение по общ български език. Създадените и проведени 300 анкети със студентите медици при изучаването на български език като чужд обезпечават реалните езикови ситуации чрез адекватни учебни материали. Вследствие направените анализи и обобщения на споделените нужди и очаквания на студентите е създаден видеокурс „Аз уча в България“ (I.3.), който може да се определи като съществен принос в областта на методиката на чуждоезиковото обучение, в който А. Добрева е автор на две теми.

Заключение: Направените от мен наблюдения и коментари не оставят никакво съмнение в научните и преподавателските качества на кандидатката, поради което с пълно убеждение предлагам на уважаемото научно жури да **избере ст. преп. д-р Албена Недкова Добрева за доцент по научната специалност *Български език – Български език като чужд***.

Шумен, 05.03.2018 г.

Подпис:

(проф. д-р Велка Попова)